

Schönberg-u na Marskim za predivo, — A. Steinböck, posestnik olejne v Št. Jurju v zgornji Austrii, za lanéno olje, — Štefan Tandler v Zinnwaldu poleg Toplic na Českim za lesne in slamne nitke za pletnino, — godivnica prediva v Ullersdorfu na Marskim za predivo, — bratje Verza v Milani za svilo.

(Častno omenjeni so bili:) Janez Bachrich na Dunaji za pripravljeno gobo, — C. J. Malvieux, velki tergovec v Peštu, za ogeršično olje, — G. B. Mattiuzzi v Varmu na Friulskim za sirovo svilo, — N. Panna in J. Alexis v Kronstadtu na Erdeljskim za volno, — Rotsch in Reichel v Gradcu za Štajarske tkavne kartače, — August Scola v Lincu za svilo, — Izak Senigaglia v Palmi na Friulskim za sirovo svilo, — g. Steiner in sinovi v Bergami za svilo, — Olivier grof Wallis, grajšak v Kolesovcu na Českim, za volno.

(Dalje sledi.)

O zadevah poglavnih ljudskih šol na Krajskim.

Pred sabo imamo navod, kako naj v poglavnih ljudskih šolah Krajskiga úk za úkam sledi, ki ga je pod naslovom „Entwurf eines Lehrganges für die Hauptschulen im Kronlande Krain“ nadzornik naših ljudskih šol g. dr. Močnik na svitlo dal za voditelja učenicam. Odkritoserčno rečemo, da že dolgo smo pričakovali, kdaj se bo kaj naš g. nadzornik ljudskih šol oglasil, djansko zvediti njegove namene o šolstvu, njegovi skerbi izročnim; — prebravši omenjeni navod sedaj z veseljem povémo, da je delo velike velike hvale vredno. O pomanjkljivosti naših po starim kopitu osnovanih ljudskih šol ni dvombe več; zagovorniki njih le prazno slamo mlatijo. Ako se pa ljudskim šolam nekdanje baže pomanjkljivost očita, se ne krivičijo zavoljo tega možje, katerim je bilo poprej nadzorništvo šol ali učenje izročeno, ampak le stara sstava (System), po kateri so vsi ravnati mogli, čeravno so vidili, da, kar je bilo pred 50 leti dobro, ne more več danes dobro biti. Zato vsak prijatelj šolstva radostno sprejme po slavnim ministru grofu Thun-u vpeljane važne poprave ljudskih šol, zlasti če so tako izverstno osnovane, kakor jih vidimo v g. dr. Močnikovim „navodu“, katero zamoremo po vsi pravici mojstersko delo imenovati. Od stopinice do stopinice je tu za vse 3 razrede (klase) na poglavnih (mestnih) šolah učenicam lepo pot pokazana, kako naj napredujejo od maliga do višjiga. Nar imenitnišimu nauku ljudskih šol, namreč rečnimu nauku (Anschauungsunterricht) in vajam govorstva in mislivnosti je v tem navodu kaj lepo pot pokazana; vse se veže organiško, vse se vjema soglasno.

(Konec sledi.)

Národské staríce.

Sedemnajsti list.

Ljubi moj Jože! Danes in še zanaprej v enem listu Ti bom od Metulj govoril, ktere so Rimljani „Metulum“ imenovali. Metulum Metulje, za Oglêjem (Aquila) po velikosti nekdanj pervo mesto, jestalo v današnjem Obloški fari, tu kjer je zdaj vás Metulje ali Metljè, to je, od podfarne vasí eno uro dalje proti Ložu. Da so nekdanje Metljè tukaj bile, ne pa kjer je Metlika, ti bom lahko dokazal:

1. Metulje so bile, kakor zgodopisnik Strabon z več družimi terdi, v Zapodji, in ravno v nekdanjem Zapodji še dandanašnji vás Metljè stoji, okoli ktere rimske denarje in druge take spominke najdujejo. Metlika stoji pa v nekdanji Panonii.

2. Metljè pravi Appian je poglavito mesto Zapodov in leži verh ene obrašene gore na dveh gričih

(tumulis), ktere posrednja dolina enega od družega loči. Ravno na gorskej ravnini okoli Oblok so semtertje griči najpripravniji za tako streljanje in bojevanje, kakoršno je nekdanj bilo. Metljè so bile na dveh gričih, na nižjem je stal var ali zbornica ali hiša starašinstva. Dandanašnji se temu griču Tlačica pravi; veči grič, ki zraven stoji, se pa Tlaka imenuje. Daje Tlačica zapušeno seliše, se še zdaj po tem pozna, ker je okoli in okoli pri verhu lepo vglajena, po verhi pa lepo zravnaná, kar, kakor si je misliti, ni po natori tako lepo narejeno. Na tej ravnoti je lahko stalo veliko poslopje. Od Metlike se ne more reči, da verh ene gore leži, na kateri so griči.

3. Pri Metljah so bile globoke vode. Flor pravi, da si je vojak v strahu zavolj vodá in sovražnikov pomišljeval, in da mu je Cesar škit iz roke zgrabil, ter prvi pred četo šel. — Ljudje po slišanju pripovedujejo, da je bilo na Resji in dalje proti Metljam jezero, katero se je ob svojim času dalje preselilo in pri Ložu nastopilo. Ložko jezero je imelo tako preseljevanje do svojega velicega prostora, ki je od nekdanj blizo današnje Cerknice. Da je okoli Metuljskega vara jezero stalo, kažejo suhi lijaki, ki so po dolini okoli Tlačice, in ki so nekdanj vodo točili iz tal kviško. Na enej strani je sêdlo, katero je utegnulo li včasih ob povodnjah pod vodo skrito biti, in katero je vezalo varsko gradiše z drugim suhim svetam. Čez to sêdlo je menda bil most, po katerim so Rimljani turne do varskega ozidja porivali. Nad tem sêdlam si je vojak, strašen od vodá in sovražnikov, pomišljeval. Res je, da so tudi pri Metliki vode; pa Kolpa, Kropa in Lahinja bi sovražnikov ne zadrževale posebno, zlasti ker se tudi po suhem lahko v Metliko pride. Toliko za danes.

Tvoj stari prijatelj Benkov Tone.

Slovansko slovstvo.

Slavni Vuk Štefanovič Karadžić je razglasil, da v Jermenski tiskarnici na Dunuju se vnovič natiskuje Srpski rečnik, ki bo memo perviga natisa z 20000 novimi besedami pomnožen. Kakor so v prvi izdaji pri različnih besedah opisani običaji in misli naroda slovanskiga in so tu in tam dodane narodske pripovedke, tako bo tudi v tem 2. natisu, kjer bojo tudi nove besede v nemški in latinski jezik prestavljene. Cela knjiga bo obsegla 55 velicih pôl; čez 40 jih je že natisjenih; do konca tega leta bo delo gotovo. Veljal bo rečnik v austrijskih deželah 6 gold. v bankovcih. Naročiti se zna do konca tega leta; naročivne pisma se franko pošiljajo g. izdatelju na Dunaj na „Landstrasse am Heumarkt Nr. 517 in Wien“. Iména naročnikov se bojo natisnile. Priporoči se ta besednjak živo vsim Slovincam, katerim je znanje lepoglasniga serbskiga jezika mar.

Novičar iz slovanskih krajev.

Na Veprincu. J. V. V Istrii je letošna letina slaba: grozdja je bilo okolj morja malo, više gori nekaj več; pa ni moglo dozoreti, ker je jelo poprej gnjiti. Bolje vino deržé vedar po 5 gold., špud, 52 verč, pa po 6 gold. Korún zlo gnije; zelnih glavíc bo po Učki malo, répe in korenja nekoliko več. Marúna (kostanja) je bilo niže pri morju več in lepjega, više v gori ga je megla opalila; naj lepšega cenijo po 6 gld. cent. Drugega sadja letas tukaj ni bilo nič; smokve (fige) so opreteklih zimah mnogo pozeble; samo oljke lepo kažejo. Ljudsko zdravje je prav dobro; ali zebe že tudi nas, ker je 5. t. m. sneg blizo do morja padel.

Xp. Iz Verkovec pri Lutomeru. (Konec.) Še enkrat se vernem v Lutomer, znamenit teržic, v katerem in krog kterega slovenski narod biva, kterega pa

nekeri prebivavci nočejo biti Slovenci, dasiravno jih dve tretjini komaj kaj nemškega zna. Izjemši kancelije c. k. okrajnega poglavarstva imajo tukaj vse druge ces. vradije, kakor okrajna kolegialna sodija, distriktna komisija za oprostenje zemljiš in tudi notár vunanjetablje z nemškimi in slovenskimi nadpisi; ravno tako so tudi znotraj nad vratami slovenski nadpisi, da vsak, ki pride po opravilu sém, berž zvé, kam ima iti, če tudi nemško ne razume, da le slovensko zna brati. Zares močno me je razveselilo to napravo viditi, in možje, ki so voljo in pogum imeli slovenskemu narodu pravico skazati, so očitne hvale vredni. Da bi se tudi v vradnicah to, kar se čisto slovenskemu ljudstvu piše, v njegovem jeziku dopisovalo, so želje — že mnogokrat razodete. Zlasti se ta potreba vedno očitniši kaže v opravih okrajnih poglavarstev s županijskimi predstojniki, in domorodec, ki bi se lotil, Maierhofer-jev spisovnik (Formularienbuch) v slovenski jezik prestaviti, bi si velike zasluge pridobil za slovenske župane, katerim so te bukve priporočene, katerih pa le malokteri čisto razume. Z veseljem tudi naznamim, da so v ti okrajni table, ki kažejo iména vasi, tudi slovensko napisane, kar bi bilo enako na družih cestnih kazalih želeti. Zastran šol zasluži večina naših pridnih učencov in marljivih katehetov veliko hvalo; mnogi si lepo prizadevajo za úk tudi domačega dolgo zatiranega jezika, in gotovo bi še več storili o tem, ako bi slavna šolna vradija hotla še bolj k temu potrebnemu nauku jih napotovati. — Preden svoj potopis po Lutomerski okolici sklenem, moram z očitno hvalo in pohlavo še omeniti verlega rodoljuba g. Ivana Dragotina Huber-ja, ki neutrudljivo skerbí za povzdigo dušne omike in blagostanja svojih slovenskih rojakov, katerim podučne in koristne domače časnike in knjige prijazno podaja in tako tudi napredek vino- in sadjoreje v tem prijetnem kraji povzdiguje. Slava mu očitna!

Xp. Iz Celja. Predzadnja porotna sodba mesca septembra je bila zoper Janeza Klančnika, kmečkega fanta iz Podvín okolice Celjske, ki je bil obdolžen, da je v kuhnji svojega brata Jožefa Klančnika v neki lonca med ječmenovo kašo rumenega arsenika poštopal s hudim namenom, da bi po ti strupeni kaši njegovemu očetu Jakobu, njegovemu bratu Jožefu, njegovi sestri Ani in njegovi ujenici Lenki Leskovškovi zavdano bilo, ali saj eni imenovanih oseb, kar se pa k sreči le zavoljo tega ni zgodilo, ker je njegova sestra Ana, ko je kašo iz lonca v skledo djala, arsenik zapazila in kaše potem ni nihče pokusil. Preiskava kaše je razodela, da je bilo 103 granov arsenika v nji, kar bi bilo čez in čez dosto bilo, vsim zavdati. Ker ni bilo nič najti, iz česar bi se bilo soditi moglo, da se je arsenik kaši le po prigodku primešal, je bil sklep, da je mogel kdo nalaš to storiti, gotov, in ker se na dalje tudi ni moglo zvediti, da bi bil kdo to iz kakošnega družega namena storil, kakor iz hudobnega, namreč tiste umoriti, ki bojo strupeno kašo jedli, je bila sumljivost poskušenege potajnega umora opravičena. Vse okoljšine so natolcevale Janeza Klančnika, ki, čeravno je tajil, je bil vès prepaden, ko so žandarji po-nj prišli. O prvem preiskovanju je obstal, da je v pomoti kašo z arsenikom osolil, ker je mislil, da je bil arsenik sol. Nekako čudno je scer to, da zavolj razpora, v katerim je s svojim bratom živel, ki mu pri napravi žagarnice ni hotel pomagati, kakor mu je bil obljubil, bi bil Janez Klančnik namen imel tudi svojega očeta, svojo sestro in ujenico ob življenje pripraviti — vunder, ker je dobro vedil, da bojo vsi tisto kašo jedli in jo je memo vsega tega vunder ostrupil, se ni moglo drugači misliti, kakor da je on to s hudobnim namenom storil. — Porotniki so ga z 9 glasovi zoper 3 krivega spoznali, in sodniki so ga potem na 5 let v teško ječo obsodili.

Pri ti in poprejšnih dveh sodbah je predsednik bil g. Paul Kopper, deželne sodije svetovavec, ki je vedel v slovenskem jeziku obravnavo vodil, kakor se spodobi in je hvale vredno. Radi hvalimo, kar hvale zasluži; vunder ne moremo želje zatreti v lastni prid imenovanimu gosp. predsedniku, da naj bi se še en malo bolje slovenskega jezika navadil, in da bi se ogibal presilnih nencizmov, ki večkrat strašno ušesa žalijo in so krivi, da se naš lepi jezik zasmehuje *). — Zoper to razsodbo je naš pridni zagovornik, Breški g. asesor Marout vničivno pritožbo vikši Dunajski kasa-civni sodbi predložil. — Drugo pot o poslednji važni obravnavi z L. Hausmanom in njegovim oskerbnikom Fr. Pauličem.

Iz Senožec. V Materii na Primorskim, ki je prva pošta na cesti od Tersta do Reke, se najdete dve imenitnosti, katerih naši časopisi niso še clo nič omenili. V te vasi prebiva mož z iménam Valentin Babuder, kateri steklino ozdravlja. Njegovim sprednikom je bilo zdravilo za to bolezen že znano, in se je nek v njegovi družini več kot 200 let ohranilo. Imenovano zdravilo je štupa; razložili so jo pred nekimi leti umetni možje, pa vendar niso stuhtali, iz česar de je narejena, in so se samo prepričali, de je v nji tudi prah španjskih muh **). Ni davno, ko je nek Babuder vladi skrivnost tega zdravila razodeti hotel, če mu bo 2000 gold., in dokler živi vsako leto 300 goldinarjev dala, pa ne vém zakaj de se ni v ti reči z njim pogodila. Zagotovili so me gospodje, ki so mož beseda, de je Babudrovo zdravilo vsaciga ozdrávil, in še bolj se je to zdaj poterdilo. Bili so namreč pred nekimi tedni nekteri ljudje v Sežanski okolici od stekliga pesa vjedeni, iskali so v Materii pomoči, in dobili so jo, ker so že ozdravljeni iz bolnišnice prišli. —

Gospá Negovetičova v Materii je pred nekimi leti od nekiga meniha kamen dobila, kateri ljudi, ki so od strupenih kač pičeni bili, ozdravi. Gospóda, ki sta bila priči taciga ozdravljenja, sta pisatelju pravila, de se kamen na rano dene, ki oteklino potolaži in pičeniga popolnoma ozdravi, kar sta sama pri dveh kmetih vidila, ki ju je gad pičil. Kamen je sivkaste barve; berž pa ko oteklino izleče, zelenkast postane, mora se pa, preden se spet rabi, v mleku kuhati, in potem po-

*) Zares huda je, predebele nencizme v tacih imenitnih in slovesnih obravnava h slišati; nehotama človeka smeh posili. O tem bi zamogli tudi mi iz Ljubljane marsiktero povedati. Nemeec, na priliko, scer dobro réče, ako koga vpraša: »Auf welchem Fusse seyde ihr zu einander gestanden?« Ako pa se to v slovensko prestavi ter praša: »Na kateri nogi sta med sabo stala?« še ni Slovenca na svetu, ki bi to razumel; vsak drug pa, ki tudi nemško razume, mora to slišaje skorajsmeha poginiti. Vred.

**) Gosp. dopisnika lepo prosimo, da bi nam hotel te štupe poslati. Ako niso same rastljinske reči v nji, ki se ne dajo lahko spoznati, bomo vunder zvedili: iz česar štupa obstoji. Španjske muhe pa so že stara vsim zdravnikom dobro znana reč, pa le malo poterjeno in nezanesljivo zdravilo zoper stekljino. Scer je pa poglavni vzrok, da imamo toliko hvaljenih zdravil zoper stekljino, v tem iskati, da se strašna pasja stekljina hvala Bogú! ne prime rada človeka, in da po gotovih skušnjah med 20 ali 25 vgriznjenimi človeki komaj eden po stekljini zbolí. Ako se tedaj taki, ki bi že tako ne bili zboleli, ker se jih strup ni prijel, ozdravljajo s tem in unim zdravilam, in če po tem zares ne zbolijo, mislijo ljudje, da je to ali uno zdravilo pomagalo — in tako pride, da imamo 100 močno hvaljenih zdravil, pa vunder celo nobeniga gotoviga. Zavoljo tega zna po naših mislih tudi biti, da vlada Babudrove ponudbe ni porajtala. S tem pa nočemo ravno ovreči, da za posebno bolozin bi nemogoče bilo znajti posebniga zdravila, ker nam skušnja kaže, da je astramontana mnogokrat poterjeno zdravilo zoper kačji pik. Prav rad bi tudi omenjeni Kreški kamen vidili. Vred.

prejšno barvo dobi. Na otoku Kresu (Cherso) blizu Reke ne more nobena kača živeti; to so tudi zdravniki poskusili, ki so nekaj kač na otok prenesli, pa vse so poginile. Pravijo, da se na tem otoku imenovani kamen dobi, in de zavolj tega ondi kače poginejo. Gotovo je, de zdravili, od katerih sim pisal, pomagata, če le ni pomoč zamujena. Bog daj! de bi gospod minister notranjih zadev ta list v roke dobil, in de bi se tega prepričal, kar sim pisal. Kersnik.

Iz Kamnika. p. 5. novembra je tukajšna kmetijska podružnica svoj zbor imela, h katerimu se je mnogo udov snidilo. Ljubljani predsednik, Mengiški fajmošter g. Kuralt je v pričo častitiga c. k. kantonskiga poglavarja in družbeniga uda žlahtniga g. Pavič-a, ki je bil prijazno zboru izbo v svojim stanovišu izročil, zbor serčno nagovoril, in potem so se začeli prav bistroumni pogovori v mnogih rečeh v prid kmetijstva. Dopadla je vsim udam od c. k. deželne vlade izročena naloga: alj bi se ne dale tudi v Krajski kronovini naprave zastran bolj koristniga obdelovanja lanú po izgledu Angležev itd. vpeljati. Ker so take naprave po gotovih skušnjah deželi v velik dobiček, je vse ude edina želja navdala, da bi se blizo Ljubljane, postavim v Vižmarjih, ena taka fabrika napravila, kar bi se pa le po akcionarjih zgoditi moglo. Naj „Novice“ vižo tega obdelovanja lanú razglasijo da bodo vsi bravci zvedili, na katero stopnjo popolnosti, da znajo kmetje z lanam priti, in koliko dobička da znajo pri lanu pridobiti *). — Zraven te imenitne, koristne in vsiga prizadevanja vredne reči, se je tudi pretresovalo poboljšanje sadjoreje, velika koristnost nemške detelje ali metelke pri hlevni reji živine, in mnoge druge reči. Poslednjič je zbor sklenil posebno pridniga sadjorejca Franceta Orešnika iz Volčipotoka, ker je letá samo letos 1500 sadnih drevesc vcepil, velikimu zboru kmetijske družbe v Ljubljani priporočiti, de naj se mu častna sreberna svetinja v spoznanje njegove pridnosti in v spodbadek še večiga napredka podeli.

Iz Ljubljane. Iz Dunaja smo prejeli iz častitih rok razjasnilo „Celjske porotne sodbe zoper Ano A.“, ki je bila v „Novicah“ popisana, s pristavkom, da tisti popis je preveč na eno stran vlekel in da se „resnica ložje razsodi, ako se slišita dva zvona“. Ker pa soglasno z Celjskim g. dopisnikom odkritoserčno rečemo, da o ti skrivnosti polni pravdi le sam Bog pravo soditi vé in le on sam otrovnico in otrovnika pozná, nočemo te reči dalje pretresovati, ker, kodar gotovosti ni, ima vsakdo pravico, kteremu je prigodba dobro znana, po svojim prepričanju soditi. Tako so sodili po svojim prepričanju g. državni pravdnik, tako zatožene govornik, tako porotniki; ravno tako tudi po svojim prepričanju sodi večina drugih inako, ker človeška porotna sodba ni sodba Boga vsega vedejočega. Gospod dopisnik iz Dunaja to sam poterdi, kako lahko se slabi človeški um in človeški sodnik zmoti, in kakor je že bilo tisuč in tisuč hudodelcov po sodnikih brez kazni izpušenih, ravno tako je bilo pa tudi že veliko nedolžnih obsojenih, kakor naslednja resnična pogodba spričuje: Na Angleškem — piše Dunajski g. dopisnik — je bil nekdo zatožen, da je nekoga človeka umoril, zato ker so v njegovi postelji blizo kraja, kjer se je bilo hudodelstvo zgodilo, kervavo sekuro najdli. Pred poroto je stanovitno terdil, da je nedolžin. Ali vsi porotniki glasujejo v svoji izbici, da je kriv; samo eden neče priterditi, rekoč, da ni popolnoma prepričan, in se ni dal nikakor pregovoriti, svojo misel sprevreči; zakaj na Angleškem je taka po-

stava, da koga okriviti, morajo vsi porotniki enakih misel biti. Preden niso vsi enakih misel, ne smejo iz svoje izbe. Ali enajst porotnikov pregovarja zastoj enega. On pravi, da je morebiti kdo drug človeka umoril, in sekuro skrivaj v zatožencovo posteljo vtaknil. Tako dolgo, tako dolgo, dokler ni unih enajstero svoje misli ž njegovo združilo. Zatoženec je bil prec izpuščen. Na smertni postelji je ti termoglaviporotnik še le razodel, da je bil on sam tistega moža umoril in sekuro v posteljo pozneje zatoženega vtaknil. — Tako goljufive so včasih okolšine“. Tudi mi in naš g. dopisnik iz Celja smo tistih misel, kakoršnih je naš prijatelj na Dunaju: da je bolje 10 krivih izpustiti, kot enega nedolžnega obsoditi; ali iz tega še ne izvira dolžnost, da bi mogli vselej ex officio s porotniki potegovati in da bi pripušeno ne bilo v negotovih dogodbah družega mnenja biti. Tudi taka različnost ne more porotam v nikakoršno škodo biti v mnenju zvedenih in poštenih mož, ki niso že rojeni protivniki porot — zakaj vsak tudi prost človek vé, da ni mogoče, da bise slabi um človeški nikdar zmotiti ne mogel, in gotovo je, da sedaj po obravnavanju po porotah s živo besedo veliko več hudodelcov roki pravice zapade, kakor po poprejšni obravnavi po mertvi čerki, kojih je bilo dokaj zavolj pomanjkanja dokazov „wegen Mangel an Beweisen ab instantia“ izpušenih. Če hudodelce prašamo: ali jim je sodba po stari postavi ljubši bila, kakor po sedanjih porotni, bojo gotovo želeli stare, pri kateri se je marsikter zmuznil zasluženi kazni. Za to že marsikter obsojenih s zobmi škriplje zoper porotnike, kar je naročitniši dokaz dobrotljive nove naprave. Po vsem tem nam naš Dunajski prijatelj ne bo za zlo vzel, da opustimo daljno pretresovanje že doveršene reči, iz kterega vunder nobene gotovosti ne dospémo.

Iz Ljubljane. Dunajski časnik „Lloyd“ je prerajtal unidan, da stroški za državne in deželne zakonike na leto nar manje 1 milion znesejo in da bi treba bilo v tem kakošne spremembe. Kakor zvémo, se ima „z državnim zakonikom in vladnim listam“ in pa z „deželnimi zakoniki“ in vladnimi listi zares nekaka prememba zgoditi. Ako bi mi smeli kaj svetovati, bi rekli, naj bi „deželni zakoniki“ nehali, ker so nepotrebni, „državni zakonik in vladni list“ naj bi pa ostal, in scer naj bi dajala vlada samo „državni zakonik“ v 10 jezicih in scer v nemškem jeziku posebej, in v vsakim drugim nenemškem jeziku posebej brez nemške prestave natiskovati. Kdor bo hotel nemško prestavo imeti, si kupi nemško besedo posebej. Po tem takem bojo stroški veliko veliko manjši, in namen se bo ravno tako vresničeval kot dosihmal. Čisto deželni poglavarstvinu razglasi naj pa pridejo v deželne časnike. Lažnjivost tistiga bledenja, da Slovenci za slovenskiga državniga zakonika ne marajo, se pokaže očitno v tem, da se nekteri listi slovenskiga državniga zakonika clo v drugo natiskovati morajo, ker pervonatisnjenih zmanjkuje. Ne vémo, ali se je kaj taciga pri kakošnim družim jeziku primerilo; gotovo je, da slovenski derž. zakonik gré močno med ljudstvo. Slišali smo tudi, da je bil državni zakonik za Serbe s cirilico pisan, blizo na tem, da bi bil jenjal in da naj bi Serbi po tem z latinskimi pismenkami natisnjeniga horvaškiga brali; ali slavni vojvodini poglavar grof Koronini ni svetoval v to odpravo, ker veliko Serbov ne pozna družih kot Cirilovih pismenk, ktere kot znajdek perviga aposteljna posebno v čislih imajo, in ker bi ta odprava Serbe razžalila. In tako ostane serbski derž. zakonik.

Iz Ljubljane se v mnogih časnikih Gradca, Dunaja in Tersta berejo vedne pritožbe zoper silno dragino v Ljubljani, in vsiga tega se obdolžuje mestni odbor, ker v svoji „navadni zaspanosti“ mu ni nič za to mar. — Da se mestni odbori povsod sedanje

*) Se bo zgodilo.

danje dragine krivičijo, da na-nje od več strani pšice leté, je vsacimu znano, ki mnogoverstne časnike prebera, — da bojo morebiti tudi mestni odbori na zadnje sedanjih strašnih povodinj krivi, zna tudi še biti, — da morajo mestni odbori, kot očitne osebe, terpeti, da se očitajo, ker so očitnosti podverženi, bo tudi vsak zveden človek spoznal in se temu ne zoperstavljaj, — ali, da so pisavci včasih slepi in da jim za resnico ni mar, to je, kar je tudi očitne graje vredno. De je sedaj v Ljubljani življenje na pol dražji, kakor je pred 10 leti bilo, stoji zapisano v kuhinskih bukvah vsake gospodinje, in to žalibog! vsak vé brez dobrovoljnih „korespondentov“. Da pa pri vsim tem življenje v Ljubljani ni dražji, kakor v družih manjših in večih mestih, bo vsak pošten človek spoznal, ki našo ceno nar imenitniših reči, kakor so mesó, kruh in derva, primeri s ceno družih mest. Da bi mestni odbor rad napravil v vsim nisko ceno, smejo dobrovoljni korespondenti na besedo verjeti, ker tudi odborniki morajo v dragini živeti, ktera se pa ne da odpraviti po „ukazu mestnih odborov“, zakaj dveletne slabe letine zaporedama, kuga goved in krompirja, od leta do leta večí število mestnih prebivavcov, in mnoge druge težavne okoljšine, ki so „korespondentam“ ravno tako dobro znane, kakor vsacimu družimu, so pravi vzroki dragine, ne pa mestni odbori. Da so prekupci hude pijavke v mestih, je sploh znano in nihče ne tají, — dobrovoljni g. „korespondenti“ pa, ki imajo v vsacim žepu tri dobre svete, se bojo mestnim odboram gotovo močno prikupili, če, ker zavolj bolj revnih ljudi v mestih vunder morajo saj nekteri branjevci (Greisler) biti, bi jim prav natanjko pot pokazali, kako bi se dalo predkupovanje že po bližnjih vaséh, zunaj mesta in v mestu popolnoma zatreti. Tisti svét: „naj bi mestni odbori oestro čuli na predkupci itd.“ je predober kup, — mestni odbori bojo gotovo sto in še več goldinarjev tistimu podarili, ki jim gotovo pot pokaže, kako naj bi se to storilo, da bo vsim prav in da se bo tistim stoternim ovinkam v okom prišlo, ki zaverajo, da pri vsi pazljivosti ni moč, podkupovanja že na kmetih popolnoma zatreti. Večidel časnikov izhaja sedaj vsaki dan na grozovito velicih polah; vidi se jim že na čelu, da jim „materiala“ manjka, — naj bi se usmilili „lenih“ mestnih odborov in naj bi prav natanjko od stopinice do stopinice razodeli vse praktične pota, kako naj bi se dragini v okom prišlo. Vse mesta jim bojo slavo in hvalo pelé, in gotovo bojo „kot izveličarji ljudstva“ o prvi volitvi za odbornike voljeni. Tode to jim naprej povémo, da njih svéti morajo bolj pametni biti, kakor je tisti bil, ki smo ga ne davnej v „Oesterr. Volksbothe“ brali, kako naj bi se dragina mesa na Dunaji ponižala.

Iz Ljubljane. Porotna sodba se začne zopet 17. dan tega mesca; v seji 29. oktobra je bilo po postavi 36 poglavnih, 9 pa dopolnivnih porotnikov izvoljenih. — C. k. Dunajsko vodstvo železničnih zidanj je razpisalo na dalje podzidanje železnice od Goric do Zgornjih Lešen, 2844 sežnjev dolgo, za ktero ponudi 1 milion 416.804 gold. in 6 kr.; kdor hoče to delo prevzeti, naj do 1. grudna opoldne imenovanemu vodstvu na Dunaj svojo ponudbo predloži.

Novičar iz mnogih krajev.

5. t. m. je prišel cesar iz Galicije domú. Ministerški časnik „Oest. Corr.“ sklene potopis cesarjev po Galiciji s temile besedami: „Le v vdanosti posamesnih

narodov in kronovin veliki vzajemni domovini Avstrianski zamorejo različni narodi zagotovila svoje narodovnosti in njeniga razvitka in napredka iskati; v ti meji bo narodovno prizadevanje posamesnih kronovin svoje pravice in edino mogočo srečo našlo; v tem zapopadku je avstrianska vlada tudi vedno ravnopravnost narodov spoznala, in zlasti poslednji čas več kot enkrat pokazala, kako močno ona spoštuje narodovnost. Tega duha navdan je tudi cesar bil popotovaje po Galiciji.“ — Cele pôle bi potrebovali, strašno škodo popisati, ki jo je silna povodinj, kakoršne nar stareji ljudje ne pomnijo, po Krajskim, spodnjim Stajarskim, Horvaškim, Koroškim, Goriškim, Beneškim in laškim Tiroljskim i. t. d. napravila. Mnogo milionov v vsim je po vodi splavalo poškodovanim v grozno škodo. — Berese, da od aprila noter do srede oktobra je bilo v Dunajski denarni kovačnici skovano: cekinov za 5,278.752 fl.; tolarjev za 254.028 fl., bakrenih grošev iz 300 centov bakra (kufra), 2 krajcarjev iz 40 centov, krajcarjev iz 3000 cent., polkrajcarjev in vinarjev za 30.000 centov; dvajsetic je bilo več kot za 8 mil. skovanih. — Na dvoje raztergani in sklejeni mali bankovčki po 6 in 10 krajc. se tudi v Dunajskih kasah ne jemljejo več; kdor jih hoče spečati, mora ministerstvu denarstva prošnjo predložiti. — Novi bankovci po 5 fl., ki jih bo začela banka 1. grudna izdajati, so zlo sedanjim bankovcam po 2 fl. podobni. — Na Dunaji so poskusili unidan novo znajdeno mašino, drevje s korenino vred izruvati, s ktero se v 6—7 minutah nar močnejši drevó izruje in k temu se le moč eniga konja potrebuje; ne morejo je dosti prehvaliti. — Vrednost kmetijske živine celiga cesarstva se šteje na 4000 milione gold., konjev je poldrugi milion, volov in krav 6 milionov in pol; ovác 30 milionov, prešičev 4 milione. — V Dunajskim kupčijskim listu je bila cena medú te dni postavljena na 22—24 fl., — voska 105—110 fl., — loja 26—26½ fl., — cent turških češpelj 7½ fl., — detelje manjka, konoplja je poskočila, sirova se je plačevala po 17 fl. — V Rozdialovcu na Českim delajo goli polži, 2 palca dolgi in mačeradasti, ozimini silno škodo; rež so mogli v nekterih krajih že drugič sejati. — Iz Egipta silno poprašujejo po avstrianskim lesu, zlasti po Krajskih diljah. — Po naznanilu „Slovenskih Novin“ v Trenčinski stolici na Ogerskim, kjer huda lakota žuga in se veliko žganja popije, je ukazal ondašnji vladni komisar: 1) vsaciga župana ali prisežniga moža odstaviti, ki pijančva, 2) vsaciga pijaniga na denarju kaznovati, kateri denar pride v šolsko kaso, 3) kerčme morajo biti ob 9. uri zvečer zaperte, 4) nobenimu se ne smé čez odločeno mero žganja dati, 5) duhovni morajo zapravljanje na somnjih, pri kerstih in ženitvah oestro prepovedati. — Košuta še zmiraj povzdigujejo v Londonu; 20. t. m. misli v Ameriko odriniti. — 4. dan tega mesca je bilo v narodnim zboru v Parizu poročilo predsednika Napoljona predbrano; pisano je v mirnim duhu, v katerim terja, ker se za prihodnje letu na Francoskim in po celí Evropi hude prekucije naklepajo, krepko zoperstavo tem naklepam; poslednjič želí, da bi se spet občna volitna pravica vpeljala, ki je bila 31. maja overžena. Kako se bo ta predlog razvil, še nihče no vé. — Važna novica jo prišla te dni iz Cetinj, da je Vladika Černogorski 31. oktobra umerl. — V Napolttanskim kraljestvu (na Laškim) je še sedaj čez 75.000 prebivavcev ilirskiga rodú gerško-katoljške vere, ki so še do današnjiga dneva v jeziku in navadah Slovani ostali; preselili so se v letu 1453 iz Bosnie in Albanie v Abrace in Kalabrio, kraljestva Napolttanskiga.